

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Полина Куюмджиева,
АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
за дисертационния труд на Диен Ютинг

на тема

„КИТАЙСКАТА ОПЕРА – РАЗВИТИЕ И ВЛИЯНИЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ТЕНДЕНЦИИ. ТВОРЧЕСКИЯТ ПЪТ НА СВЕТОВНАТА ОПЕРНА ПЕВИЦА ХЪ ХУЕЙ“

за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Данни за докторантката

Диен Ютинг е родена в 1989 година в Китай, където завършва средното си и висшето си образование (ОКС бакалавър). През 2015 записва магистратура в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ в класа на проф. д-р Маргарита Баснарова и след успешното ѝ приключване през 2017 г., от 2018 г. е редовен докторант към катедра „Класическо пеене“ на Вокалния факултет с научен ръководител проф. д-р Маргарита Баснарова. Носител е на награди от различни вокални конкурси в Китай, Русия и Италия.

Общо описание и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 119 страници и съдържа увод, пет глави, заключение, библиография, приноси и публикации.

В Увода докторантката обосновава интереса си към темата, свързана с китайската опера и влиянието на европейските традиции върху нея. Като предмет на дисертационния труд Диен Ютинг посочва „развитието на

китайската опера“ (с. 5), както и проследяването на творческия път на една от най-значимите съвременни оперни певици на Китай – Хъ Хуей.

Първа глава („Оперната прима Хъ Хуей“) е структурирана в няколко основни раздела, в които обект на изследване е вокалното изкуство на съвременната китайска оперна певица Хъ Хуей, нейният творчески път и успехи. Акцентът е поставен не толкова върху детайли от нейната биография, колкото върху нейната техника на пеене, върху трудностите, които се налага тя да преодолява при поднасянето на репертоар на езици, твърде различни от нейния роден. Не са пропуснати и престижните награди, които печели Хъ Хуей (сред които и тази от конкурса „Опералия“ на Пласидо Доминго), отбелязани са и световните оперни сцени, на които тя се изявява. В последния раздел на тази глава („Кариерата на Хъ Хуей като източник на вдъхновение за автора“), докторантката представя в емоционален тон, не особено присъщ за научния стил, примера на Хъ Хуей, който я води по трудния път на овладяването на вокалното изкуство.

Във втора глава докторантката си поставя амбициозната задача да направи сравнение, въз основа на което да изведе разликите между европейската опера (според мен това е твърде широко като съдържание понятие, което трябва да бъде уточнено) и китайската традиционна опера. Вероятно заради твърде краткия обем на самата глава от няколко страници (което води и до своеобразен дисбаланс между отделните глави) тази задача не е постигната докрай, а някои от направените заключения биха казала, че са доста спорни: „Така в Европа операта се явява прерогатив на представителите на висшите класи, докато при китайския ѝ аналог тя е продукт на мъдростта и творчеството на редовите, обикновени хора“ (с. 22).

Трета глава, отново в обем от няколко страници разглежда развитието на китайската опера от европейски тип. Би било по-добре според мен както предишната, така и тази глава да бъдат присъединени като отделни раздели към четвърта глава, защото са тематично близки, а също и за да се избегне споменатият дисбаланс между отделните глави.

Още в Увода докторант Диен Ютинг определя четвърта глава, както и следващата, пета глава, като своеобразен център на дисертацията си. Четвърта е посветена на зараждането и развитието на китайската опера от европейски тип, като се проследяват основните периоди и ключовите произведения, които я характеризират през последните приблизително 100 години. Според докторантката „могат да се открият пет кулминационни момента, като за всеки от тях е представително едно от следните пет значими местни произведения: „Момичето с белите коси“, „Сестра Дзян“, „Дива пустош“, „Дъщерята на Партията“ и „Поема за Мулан“. Всички те са създадени по различно време и в различен исторически контекст, като по много силно изразен начин всяко от тях е носител на спецификата именно на своето време, а същевременно с това в художествен план всяка от тези опери се характеризира с оригиналност и иновативност и изиграва важна роля от гледна точка на цялостното развитие на оперното изкуство в Китай“ (с. 26 – 27). Интересен детайл от тази глава е разглеждането на детските опери, създадени през 20-те и 30-те години на 20. век, които бележат своеобразен връх, преплитайки по своеобразен начин европейските традиции с традиционната китайска култура и бележат „нови пътища на развитие пред операта в Китай“ (с. 27).

В рамките на тази глава са разгледани последователно четири от посочените пет ключови за развитието на китайската опера произведения, започвайки с операта „Момичето с белите коси“ (1945), която „бележи първият крайъгълен камък в историята на китайската опера и остава един класически образец на т.нар. от китайците „театър (*хуадзю*) с пеене“ (с. 37). След това последователно се разглеждат другите три опери, обвързвайки тяхната поява не само с определен нов етап от развитието на музикално-театралното изкуство, но и с конкретни политически събития, които са своеобразен катализатор за създаването им. Според докторантката „...операта се развива в тесните рамки, обусловени от политическите движения и събития в страната, и вследствие на това бива силно повлияна от политиката“ (с. 38).

Втората ключова, както я определя докторантката, опера – „Сестра

Дзян“ (1964) се появява след проведената през 50-те години (не е посочена конкретна година) Първа оперна конференция, организирана от Съюза на китайските драматурзи и Съюза на музикалните дейци в Китай. В рамките на тази конференция музиканти, критици, драматурзи обсъждат пътищата за развитие на китайската опера. Другите две опери – „Дива пустош“ и „Дъщерята на Партията“ се появяват съответно през 80-те и 90-те години и също са силно повлияни от социално-политическата ситуация в Китай през този период.

На последния кулминационен период в развитието на китайската опера е посветена пета глава, обект на изследване в която е операта „Поема за Мулан“, композитор Гуан Ся, либрето Лиу Лин, опера, чийто сюжет се основава върху легендата за девойката Хуа Мулан, която, преоблечена като мъж, отива в армията да воюва вместо болния си баща. Докторантката прави подробен анализ на всяко от действията на операта, а в заключение обобщава основните драматургични линии, чрез които се изграждат образите на основните действащи лица и най-вече героичният образ на Мулан. Интересно е сравнението с архитектурата при сценичната реализация на операта: „Перфектната симбиоза между музикални и архитектурни форми е това, към което се стреми всяка една опера. В операта „Мулан“ тези две форми взаимно се допълват и се отразяват една в друга и по този начин е постигнато пълно единство и хармония между двете“ (с. 78). В тази глава докторантката прави и подробен музикалноестетически анализ на образа на Мулан, както и анализ на специфичната художествена техника на изразяване в китайското певческо изкуство „Жунцянь“.

В Заключението се подчертават още веднъж основните цели на дисертационния труд – представянето на една от най-значимите съвременни китайски оперни певици Хъ Хуей и проследяването на развитието на китайската опера през последните сто години.

Авторефератът съдържа необходимите компоненти, които представят съдържанието на труда. В обем от 78 страници са изложени основните моменти от увода, петте глави и заключението, както и справка за научните приноси на

дисертационния труд. Диен Ютинг е посочила 3 публикации по темата на дисертационния труд, две от които са под печат. Във връзка с това препоръчвам библиографското описание на тези публикации, както и на източниците в литературата, използвана от докторантката, и тяхното цитиране да следват приетите у нас стандарти.

Освен това бих препоръчала посочената литература от китайски автори да бъде дадена и в оригинал, а не само в превод на български, както и да се добавят липсващите данни в някои от заглавията. Трябва да се посочат и конкретните източници, въз основа на които във втора глава докторантката прави сравнение между европейската опера и традиционната китайска опера. Неясно остава и защо докторантката не е използвала изследвания на български автори за китайската опера – например на доц. д-р Миглена Ценова, проф. д-р Иванка Влаева, в които също се прави съпоставка между нея и европейските традиции.

Заклучение

Въз основа на всичко това преценявам, че въпреки направените препоръки, както и някои недостатъци в текста на дисертацията (например неточно формулирани изрази), докторант Диен Ютинг може да придобие образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”, което предлагам на членовете на уважаемото научно жури.

31.08.2021 г.

проф. д-р Полина Куюмджиева